

KERTINĖ
PARAŠTĖ

Blogo valdymo rezultatai

Lietuvos rytas liepos 15 dieną išleido skelbimą: „AB Žemaitijos Pienas atspiršo žemdirbių ir nutraukia eksportinės produkcijos gamybą“. Žemaitijos Pienas – viena iš didžiausių Lietuvoje pieno apdirbimo įmonių, kuri turi apie 700 tarnautojų; jos centras Telšiuose. Šiais metais pieno gaminių kainos pasaulinėje rinkoje yra kritusios. Rusija ir Ukraina nuolat siūlo užsieniui savo pieno gaminius žemesnėmis kainomis, nei lietuviai.

Dabartinė valdžia galėjo ir turėjo nusimanyti, kaip traktuoti šitą svarbų žemės ūkio sektorių, bet nieko išmintingo nedarė. O dabar turime rimtą šitos produkcijos krizę, kuri pasidaro pavojū ir kitų produktų gamybos atvejais. Galime sutikti su kai kuriais pieno perdirbimo įmonių kritikais, kurie jas kaltina dėl prasto joms vadovavimo. Tačiau Žemaitijos Pieno pareiškime yra pasakyta daug tiesos:

„Atėjo visų lauktoji vasara, o pieno perdirbimo įmonių dirbantiesiems didysis darbmetis. Jau gegužės mėnesio pabaigoje plūstelėjo 'marios' pieno. Žemdirbiai, dar kartą gyvenimo pamokyti, suprato, kad pagrindinis maitinimojas ūkio – karvutė, išplėtė bandas, pieno per šiuos metus birželį pardavė į imonę net 15 proc. daugiau nei pernai. Atrodo, reikėtų tik džiaugtis: žemdirbiams bus taip trūkstantį pinigėlių, pienininkams – darbo. Taip, būtų viskas labai gerai, jeigu ne kainos. Jeigu ne rinka.“

Vyriausybė nustatė minimalias ribines pieno supirkimo kainas, kurios žemdirbiams palankios. Tai sveikintina. Vyriausybė rūpinasi žemdirbiais. Taip ir turi būti – iš žemės visi gyvename. Bet ką daryti su pagamintais pieno produktais? Juk rinka tai 'laisva',

nustatytų tvirtų pardavimo kainų nėra. Rinka dėl sezoninio kumo perpildyta pieno produktais. Tik apie 30 proc. supirkto pieno sunaudojame Lietuvos gyventojų poreikiams tenkinti, o iš likusio pieno gaminame eksportui sviestą, fermentinius sūrus ir lieso pieno miltelius.

[...] Sezono metu sviesto ir lieso pieno miltelių niekur netrūksta, perteklius, todėl jų rinkos kainos yra mažos. Daug mažesnės negu pernai ir mažesnės negu savikaina, kai už eksportuojamą produkciją pernai gavome subsidijas: už toną sviesto 1,440 lt ir už toną fermentinio sūrio 600 lt. [...] Kiekviena tona produkto, perduota už šalies ribų, imonei duoda tik nuostolių. [...] Nesulaukę sprendimų iš vyriausybės, buvome priversti imtis kraštutinių priemonių – nebemokėti žemdirbiams nustatytais kainomis – dėl to visų savo pieno pardavėjų labai atspiršome“.

Žemaitijos Pienas praneša, kad nuo liepos 20 dienos, nebegamins produkcijos eksportui, o iš žemdirbių priims pieno tik tiek, kiek reikia pieno produktų Lietuvos rinkai. Kitaip sakant, iš vasaros tiekimo paims tik vieną iš trijų siūlomų litrų pieno. Ką to regiono žemdirbiai darys su tuo likusiu pienu?

Tai tiesiog žiaurios ekonomikos pamokos visiems Lietuvoje, kurie dar vis ignoruoja pasaulinės rinkos padėtį, nusigriebia nuo teisingų sprendimų ir net džiaugiasi trumpalaikėmis išeitimis. Tikėdamiesi, kad naujai išrinktas Seimas ir vyriausybė bus kur kas išmintingesni, viliamės, jóg konservatoriai ir krikščionys demokratų bei panašūs politikai skubiai perims mūsų šalies valdžią.

Jonas Pabedinskas

Matematiko ir filosofo René Descartes 400 metų sukakčiai

„Cogito, ergo sum“

CEZARIS SURDOKAS

1596 m. kovo 31 d. La Haye, Touraine, Prancūzijoje, gimė žymiausias prancūzų filosofas René Descartes arba René des Cartes, lotyniškai save vadinęs Renatus Cartesius. Jis buvo vienas iš pradininkų naujųjų laikų filosofijos ir matematikos bei analitinės geometrijos kūrėjas. Jo nuostabus geniališkumas pasireiškė atradimu koordinatų geometrijoje bei išradimu fiziką, metodologiją ir metafiziką.¹ Jis buvo vienas iš moderniojo mąstymo pradininkų ir vienas iš originaliausių filosofų bei matematikų Vakarų kultūros istorijoje.²

O Juozas Girniaus žodžiais sakant, Descartes buvo: prancūzų filosofas ir matematikas, naujųjų laikų filosofijos grindėjas, analitinės geometrijos kūrėjas.³ Bet Girniaus profesorius, pačių pagrindinių filosofijos disciplinų dėstytojas Lietuvoje, Pranas Kurauskas, pabrėžia, kad Descartes'ui dažnai išstardavo kritišką žodį. Tačiau kalbėdamas apie Aleksandrą Dambauską-Jakštą, Girnius sako, jog šis perteikė „tikrą plačiapročių galvotojų visai nedidelį būrelį“, kuriam priklausė: Aristotelis, Platonas, Šv. Augustinas – iš senovės galvotojų; Šv. Tomas Akvinietis, Kartezijus (Descartes), Leibniz – iš vėlesnių; Kantas, Hoene-Wronski ir Vladimiras Solovjovas – iš naujesnių.⁴

Descartes, pasauliye plačiai žinomas kaip matematikas ir filosofas, dažnai dar vadinamas „moderniosios filosofijos tėvu“, „žymiausiuoju Prancūzijos filosofu“, buvo kilęs iš senos kilmingos giminės. Mokėsi tada vieno iš garsiausių Europoje La Flèche jėzuitų kolegijoje. Ten Descartes pašventė penkerius metus matematikos ir literatūros studijoms ir trejus metus elementarinės filosofijos ir teologijos mokslui. Matematikos mokymas ten buvo ypač stiprus, todėl matematika tapo jo mėgstamiausia mokslo šaka. Jos tikrą naudą jis patyrė tik vėliau, bet dar mokykloje jis buvo nustebintas, kad matemati-

kos pagrindai buvo tokie tvirti.

Išėjęs La Flèche kolegiją, Descartes 1612 metais įstojo į Poitiers universitetą, kurį baigė 1616 metais. Studijų išvargintas ir norėdamas pamatyti pasaulį, Descartes įstojo į Nassau Princeso Maurice kariuomenę, kur jo matematiniai sugebėjimai buvo naudingi karo inžinerijai. 1618 metais Brendoje jis susipažino su Izaoku (Isaac) Beeckman, olandų filosofu, medicinos daktaru ir fiziku, kuris paveikė jį sugrįžti prie mokslo ir vertingesnių užsiėmimų. Su bendru entuziazmu jie diskutavo apie naujus kelius fiziniams problemoms spręsti, planavo matematikos pritaikymą įvairių problemų sprendimui.

1619 metų balandžio mėnesį jis vėl išvyko į kelionę. Pasiekęs Vokietijos miestą, turbūt Neuberg, jis apsisusto žiemai. Čia jam išryškėjo tolimesnio gyvenimo prasmė, ir jis apsisprendė pasiekti savo gyvenimo tikslą, tai yra, sujungti fiziką su geometrija, o visus kitus mokslus sujungti bendrais principais.

1622 metais jis sugrįžo Prancūzijon, pardavė savo nuosavybę Poitou, kad būtų laisvas nuo įsipareigojimo pragyventi iš mokslo. Tada jis vėl pasileido į kelionę per Šveicariją ir Italiją. Pakeliui vykdė meteorologinius stebėjimus, studijavo ledynus ir apskaičiavo kalnų aukštį. Po trejų metų jis vėl sugrįžo į Prancūziją ir didesnę dalį kitų trejų metų praleido Paryžiuje, mokslininkų ir mokslo bendrų draugystėje.

1629 metais iš Paryžiaus Descartes nuyko į Olandiją ir 20 metų pasiliko tame krašte, pasinaudodamas jo ramybe ir didesne intelektualine laisve. Per tą laiką tik tris kartus buvo nuvykęs į Paryžių. 1633 metais jis parašė dviejų tomų veikalą *Le Monde*, kuriame jis kalbėjo apie šviesą ir žmogų. Jis čia patvirtino Koperniko hipotezę, kad žemė sukasi apie saulę, bet patyręs apie Galileo pasmerkimą ir norėdamas išvengti konflikto su Roma, jis sustabdė savo veikalo spausdinimą. Po ketverių metų, tinkamai pritaikęs savo kosmologiją, jis paskelbė epochinį šešių tomų veikalą *Discours de la Methode...* (Leyden, 1637) drauge perduodamas išbaigtus pavyzdžius jo metodo pritaikymui. Veikalas tapo filosofijos klasiku, bet sukėlė karštų diskusijų.

Dar po penkerių metų pasirodė jo pagrindinis metafizikos veikalas, kuriame buvo įdėti svarbiausieji ankstesnių diskusijų pareiškimai ir autoriaus atsakymai į juos. Veikalas pavadintas *Meditationes de prima philosophia, in quibus Dei Existentia et animae humanae a corpore distinctio demonstrantur* (Amsterdam, 1642 – antroji laida). Ir šis veikalas susilaukė priešiško pasisakymo, kurių aršiausias buvo iš Utrechto universiteto prezidento Gisbert Voetius. Jis apkaltino Descartes'ą ateizmu ir pasirūpino, kad šis būtų pasmerktaas per tiesinio magistrato.

Bet ir Olandijoje Descartes turėjo daug draugų ir gerbėjų, kurių tarpe buvo pabėgusi Pfalzo princesė Elzbieta, Bohemi-

jos tituliarinio karaliaus duktė. Jai Descartes dedikavo naują savo veikalą: *Principia philosophiae* (Amsterdam, 1644), kuriame visa sistema buvo sutraukta atskirų straipsnių forma.

Pagaliam, vos tik baigęs *Traité des passions de l'âme* (Paryžius, 1649), gavo Švedijos karalienės Kristinos kvietimą atvykti į Švediją ir teikti jai instrukcijų. Descartes nelabai norėjo gyventi meškų, uolų ir ledų krašte, bet, perkalbėtas prancūzų ambasadoriaus Chanut, 1649 m. rugsėjo 1 d. išvyko iš Amsterdam'o ir maždaug po mėnesio pasiekė Stockholm'ą. Karalienė nustatė, jog jo mokslo bendrų draugystėje.

Descartes'o filosofija

Dar studijuodamas La Flèche kolegijoje, Descartes jau buvo pastebėjęs, jog filosofijoje nebuvo nieko, dėl ko filosofai sutartų. Jam patiko matematikos metodika. Jam atrodė nuostabu, kodėl filosofija niekad nebuvo bandyta pastatyti ant solidžių matematikos pagrindų. Jo bandymai vedė jį prie įsitikinimo, kad būtų galima visiems mokslams pritaikyti matematikos metodus.⁵

Tradicijos, kuriomis Descartes buvo auklėjamas, rėmėsi deduktiviniu metodu. Jis sutiko, kad tas metodas buvo naudingas atskiriems, jau nusistovėjusiems mokslams, bet paneigė jo naudą, kuriant naujus mokslus. Jam at-

rodė, kad būtų galima visiems mokslams naudoti analitinį matematikos metodą – *mathesis universalis*.

Atmetęs visa, kas kelia kokio nors abejojimo, ir jusles bei sapnus, kaip nepatikimus liudininkus, tikrovės pažinimui Descartes įveda *metodinį abejojimą*, kurio kategorijon įeina visa, kas nėra pats subjektas. Descartes'o abejonės metodas yra vertingas tuo, kad jis tinka ne tik moksliniam tyrimui, ne tik filosofiniam tyrimui, bet ir bet kokiam racionaliam tyrimui. Patyrimas jam parodė, kad intelektualinė proto galia gali padėti nuspręsti, kuriuo būdu būtų geriau pasiekti tiesos ir tikrumo. Tačiau Descartes suprato, kad radikalus metodinis abejojimas negali būti naudojamas kasdieniniame gyvenime. Čia abejonės irgi gali iškilti, bet jos prislopinamos, nes žmonės „turi“ gyventi apgaulingoje tikrovėje. Kalinys svajoja, kad jis yra laisvas, nes jis negali laisvės sapno atsisakyti.

Bet patį Descartes'ą radikalias abejonės metodas veda prie neabejotino tikrumo. Jam mąstymas yra neabejotinas ir tikras, taigi jis yra įrodymas jo paties buvimo. Jis tai išreiškė posakiu: Cogito, ergo sum – Galvoju, tad esu. Descartes tyrinėjo priežastis šios tiesos tikrumo ir priėjo išvados, jog jos vienintelis pagrindas buvo, kad jis aiškiai ir neabejotinai matė jos teisingumą, nes mąstyti reiškia egzistuoti. Ir šitai tapo jo „nuostabaus mokslo“ pirmasis dėsnis.

Antruoju dėsniu Descartes apsisprendžia pripažinti Dievo buvimą. Mūsų filosofas Juozas Girnius šį dėsni taip paaiškina: „Pirmiausia šioje savęs paties tikrybėje Dekartas randa Dievo

tikrybę. Ir būtent, tuo tarpu, kai scholastinė filosofija į Dievą ėjo nuo pasaulio, tai Dekartas imasi įrodyti Dievą, 'neišeidamas iš savęs'. Pagal Dekartą, Dievą įrodo pati mumyse esanti be galo tobula būtybės idėja: nebūtų galima tokios idėjos turėti, jei paties Dievo nebūtų... Tik žinodami Dievą esant, galime pasitikėti savo protu ir būti tikri, kad visa, ką aiškiai ir įsakmiai (clare et distincte) pažįstame, yra tikra“.⁶

Descartes'o kritiškos procedūros radikalizmas, ieškant neginčijamo filosofijos pradžios taško, susiduria su nuoroda į patią pirmąją jo filosofijos tiesą. Jo mąstymo subjektas yra anapus abejonės, bet kas gi yra tas subjektas? Descartes į tai neatsako. Į klausimą: „kas aš esu?“ Descartes at-sako: „aš esu mąstytojas.“ Ir tai viskas. Bet ar gali kritikai to pakakti?! Dievo buvimą jam įrodo „mumyse esanti be galo tobula būtybės idėja.“ Visa kita turi būti palenkta jo abejonės metodo analizei, nes visa, kas patiriama jauslėmis, yra nepatikima.

Medžiagos esminė savybė yra kaita, sąsąmos. Tad suprasti, kad kas nors egzistuoja, pripažįsta Descartes, reiškia suprasti, kad tas dalykas gali egzistuoti erdvėje ir laike. Tokiu būdu materialinis pasaulis tampa matematinės analizės objektu, mechanizmo dalimi. Net ir žmogaus kūnas yra mechanizmo dalis. Tik protas arba siela yra mąstymo, tai yra, žmogaus esmė. Medžiaga ir siela susitinka žmogui, tačiau pasilieka skirtingų prigimčių. Taigi žmogaus atveju Descartes atstovauja griežtam dualizmui.

Kad Descartes iš tikrųjų turėjo mokslų vienybės viziją, galime patirti iš jo „mokslų medžio“, kurio šaknys buvo metafizika, kamienas buvo fizika, o šakos visi kiti mokslai (įskaitant mediciną ir moralę). Šis vaizdas įtaigauja metafizikos ir mokslų sąsą, ką Descartes'o raštai išreiškia kaip idealą.⁷

Deja, Descartes'ui nepavyko iš filosofijos padaryti mokslo, kur nebūtų nuolatinių ginčų. Priešingai, daug jo idėjų buvo diskutuojamos jo paties laiku. Jis pats kritikams atsakydavo ir savo mokslą tobulindavo. Tokių kritikų yra ir mūsų dienomis, o vis tiek Descartes stovi, kaip šimtmetis kelrodis, užsitikrinęs savo vietą tarp pačių žymiausių filosofijos išmintininkų. Patinka jis mums ar ne, bet kaip Aristotelis, Platonas, Šv. Tomas Akvinietis nepaseno, nepasens nei René Descartes.

NUORODOS

1 S.V.K., „Descartes, René“, *Encyclopaedia Britannica*, vol. 7, 1969.
2 Bernard Williams, „Descartes, René“, *The Encyclopedia of Philosophy*, vol. 1, pp. 344-354.

(Nukelta į 2 psl.)

Vaclovas Straukas

Bręsta rugiai...

Fotomenininko Vaclovo Strauko darbų paroda vyksta Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre, Čikagoje, iki rugpjūčio 31 dienos.

Šiame numeryje:

Pieno gamybos krizė Lietuvoje • René Descartes keturių šimtų metų sukaktis • Lietuvių fronto bičiulių lietuviškų studijų savaitė Dainavoje • Kapsų „Poezijos pavasaris '96“ Kiršuose • Julijos Švabaitės eilėraščiai

Dievuliuk, kokia graži Dainava!

40-oji Lietuviškų studijų savaitė Dainavoje

JUOZAS BAUŽYS

Su tokiu nostalgisku atodūsiu, garsiai vieną dieną dr. Vytauto Majausko išsakytu, turbūt kiekvienas šios savaitės dalyvis ir dalyvė žvelgė į šiemet nuostabiai gražią ir žalią Dainavos gamtą. to malonaus lietuviško Dainavos peizažo aplinkoje 1996 m. birželio 23-29 d. vyko tradicinė lietuviškų studijų savaitė, surengta Lietuvių fronto bičiulių. Ir ne tik tradicinė, bet ir jubiliejinė — keturiasdešimtoji savaitė. Savo programa ji gal nebuvo labai vieniša: paskaitų, pokalbių ir svarstybių temos plačiai įvairavo, paliesdamos šiuo metu gal aktualiausias Lietuvos ir jos išeivijos gyvenimo bei tarpusavio santykių klausimus. Juos nagrinėję paskaitininkai bei pranešėjai buvo ne vien vyresniosios kartos, bet ir studentiškojo jaunimo atstovai. Savaitėje dalyvavo taip pat svečiai iš Lietuvos — „I laisvę“ fondo Lietuvos filialo tarybos pirmininkas advokatas Jonas Kairevičius su žmona Vida.

„Mes ir jūs“ mūsų tarpe

Pirmadienio popietė buvo skiriama pokalbiams apie naujausių imigrantų iš Lietuvos problemas, jų santykius su antrąja išeivijos karta ir Lietuvių Bendruomenę. Birutė Jasaitienė, JAV LB Socialinių reikalų skyriaus vedėja, palygino tris dėl skirtingų priežasčių į šį kraštą atvykusių imigrantų kartas, labiausiai apsisistodama prie pačių naujausių atvykėlių. Didesnė dalis po 1990 metų Amerikoje atsiradusių imigrantų, legaliai ar nelegaliai atvykusių ieškoti geresnės duonos ir uždarbio, nepritampa prie esamų organizacijų, jų veiklos, todėl regimai egzistuoja „mes ir jūs“ sąvokos. Jasaitienės atsisargias pastabas konkrečiau paryškino Rita Šakenienė, pati naujoji ateivė, tačiau pozityviai įsijungianti į visą lietuvišką veiklą. Jos tvirtinimu, šios trečiosios imigrantų bangos asmenų vien Čikagoje yra daugiau negu 10,000, daugiausia nelegaliai čia gyvenančių. Vieni jų dirba, bet yra ir tokių, kurie iš anksto yra nusistatę nedirbti blogesnio ar mažiau apmokamo darbo. Nesijungdami į Lietuvių Bendruomenę dėl jiems nepatinkamų įstatų, susibūrė į atskirą sambūrį „Krantą“. Prelegentė apgailestavo, kad nerandama bendro kelio, kad naujieji ateiviai yra pasidarę kosmopolitais. Diskusijose buvo ieškoma būdų, kaip legaliu keliu šiai naujai imigrantų kartai būtų galima padėti.

Prarastos progos ir blėstančios viltys

Šia, atrodo, minoriškos gaidos tema kalbėjo dr. Vytautas Bie-

LFB Lietuviškų studijų savaitės Dainavoje programos dalyviai: Jonas Kairevičius (Kazio Ambrozaičio nuotrauka), Jonas Pabedinskas ir dr. Antanas Grina (Jono Urbono nuotraukos).

liauskas, savo paskaitos įžangoje pristatęs vaizdą tokios atsikūrusios Lietuvos, kokios savo fantazijoj laukėme. Deja, realybė buvo kitokia. Prelegentas, pats artimai turėjęs progą susipažinti su dabartinėmis Lietuvos problemomis, vaizdžiai pasakojo apie tai, ką valdžia Lietuvoje daro ir ko nepadaro. Jo nuomone, Lietuvoje aiškiai matomas ekonominis chaosas, vyrauja korupcija, trūksta saugumo individams ir firmoms. Žmonės apatiški, nepasitiki nei vyriausybe, nei Seimu, nei vienas kitu. Kaip vieną iš prarastų progų dr. Bieliauskas minėjo ir užsienio lietuvių atstūmimą, įvykusį jau tuoj po nepriklausomybės atgavimo.

Tačiau vilties dėl gražesnės Lietuvos ateities nedera pamesti. Pasidžiaugė, kad ir Vytautas Landsbergis savo neseniai išleistame knygoje *Kryžkelė* kaip tik iškelia vilties grąžinimo tautai reikala. Kalbėdamas apie artėjančius Seimo rinkimus, prelegentas pabrėžė, jog dešinėsios partijos nedelsiant turėtų pristatyti Lietuvos kaimui ir miestui rimtai paruoštas programas. Kandidatui juk balsus rinks tenai, o ne keliaudami po Vakarų kraštus. Mums, Vakaruose gyvenantiems tokių politikų-turistų nereikia, — sakė prelegentas. Tačiau mums visiems reikia aktyviai jungtis į Lietuvos politinį gyvenimą, dalyvaujant demokratinuose procesuose.

Pilnutinės demokratijos belaukiant

Maždaug tokia tema kalbėjo dr. Kęstutis Skrupskelis, South Carolina ir Vytauto Didžiojo uni-

versitetų profesorius. Jo nuomone, nors Lietuvoje ir tebeatomama kartais pilka sovietinė nuotaika, tačiau tautos atsistatymas vyksta ir iš išorės, ir iš vidaus. Atsiranda asmeninė iniciatyva, žmonės pradeda pajusti savo galimybes, planuoti, ugdyti savo gyvenimą. Auga jaunimo organizacijos, vaikų darželiai. Visa tai rodo pradžią demokratinės sistemos. Reikia tik tą individualią ekonominę ir kultūrinę iniciatyvą remti. Demokratią savaimė nėra tobula sistema. Ją nuolat reikia kurti, o galimybes priklauso nuo pačių žmonių.

Kiek kitokį, gal labiau sarkastišką dabartinio Lietuvos gyvenimo vaizdą nupiešė kitas Kauno Vytauto Didžiojo universiteto profesorius dr. Antanas Mus- teikis savo paskaitoje, pavadintoje „Laisvės alėjose ir jų paunksmeje“. Jis pabrėžė, kad tebejaudiamas senų laikų prisiminimo jausmas. Vis dar dažnai stengiamasi įrodinėti, kad komunistų partija buvusi lietuviybės išlaikytoja. Raudonojo dvaro poetai vis dar stengiasi nuvertinti Lietuvos istorijos faktus. Tapu kario Lietuvos vertinimas dažnai vienašališkas. Prelegento nuomone, Laisvės alėjose vis dar yra dviejų rūšių žmonės: vieni, kurie prisimena praeitį, kiti, kurie slepiasi jos šešėliuose. Blogio kova su Gėriu tebevyksta. Nemari tauta kunkuliuoja, Lietuva grįžta į savo nepažeistas šaknis.

Į šį pilnutinės demokratijos temomis pokalbių ciklą būtų galima įjungti ir dr. Arvydo Žygo pranešimą, padarytą vienos vakaronės metu, apie dabartinio Lietuvos jaunimo kelius ir kryžkeles. Prelegentas pažvelgė į

jaunimą socialiniu, ekonominiu, kultūrinio imlumo ir kitokiais aspektais. Kiekvieną vaiką ir jaunuolį veikia jo augimo ar brendimo normalios ar nenormalios sąlygos, skirtingi pasauliai. Jaunimas dažnai mėgsta egzotines idėjas, jo tarpe matomas kultūrinis ekumenizmas, dažnai atneštas iš Vakarų pasaulio neįžabotus modernizmas. Pastaruoju metu ypač pastebima tokios euroamerikietiškos kultūros neigiamoji įtaka, pasireiškianti spaudoje ir televizijoje savo nekontroliuojama pornografija. Atrodo, kad visa tai yra finansuojama tuo suinteresuotos mafijos. Lietuvoje reiškiasi tikras šėtoniškas nihilizmas. Čia dr. Žygas kėlė klausimą, ką mes turėtume daryti. Jis ragino žmones kreiptis į naujojo Seimo kandidatus, kad jie dėl to pasisakytų ir stengtųsi kovoti prieš šį moralinį Lietuvos jaunimo žlugdymą.

Lietuvos ekonomija ir bankininkystė

Visa ketvirtadienio diena buvo skirta aptarti Lietuvos ekonomines problemas. Prof. dr. Valdas Samonis iš Toronto savo paskaitoje davė plačią Lietuvos ekonominio gyvenimo padėties apžvalgą. 1992 metais į valdžią atėjus buvusiems komunistams ir sustabdžius privatizacijos procesą, atsirado nomenklatinė privatizacija. Dauguma įmonių perėjo į rankas asmenų, turėjusių ryšius su valdžios žmonėmis. Vėliau buvo pasirinktas korporacinis modelis, panašus į Pietų Amerikos kraštus. Valdžia blaškėsi nuo lito nuvertinimo ir surišimo su dolerių iki didelės bankų

krizės, kada didelė dalis taupytų prarado savo indėlius. Prelegento nuomone, ekonominė padėtis Lietuvoje vis dėlto yra geresnė negu Ukrainoje ir kituose buvusios Sovietų Sąjungos kraštuose. Į tolimesnio ekonominio augimo eigą reiktų žiūrėti su tam tikru optimizmu, tačiau padarytos klaidos dar ilgai alins Lietuvos ekonomiją. Dar ilgai teks vargti ir užmokėti buvusios sistemos ir jos palikimo sąskaitas. Artėjančių Seimo rinkimų proga opozicinės partijos turėtų skelbti pozityvius projektus: netrukdyti ūkininkams ir verslo žmonėms, atverti užsienio rinkas, padėti kelti įmonių našumą ir t.t.

Savais komentarais dr. Samonį papildė ekonomistas Jonas Pabedinskas. Jo nuomone, valstybės ekonomika dažnai surišta su politika, tad didelių vilčių iš ekonomistų jis nemato. Lietuvoje būtina reikla geros ekonominės strategijos ir išdėrėtų procedūrų. Jis pabrėžė, kad itin svarbi yra tarptautinė prekyba. Būtinai eksporto didinimas, gamintojų pelno ir dirbančiųjų atlyginimų sutvarkymas bei muitų klausimo išsprendimas.

Dr. Antanas Grina, kurį laiką Lietuvoje buvęs finansininkų patarėju, savo paskaitoje aptarė Lietuvos bankininkystės problemą. Nutarus atsikratyti rublių, kaip pereinamoji valiuta buvo įvestas laikinas talonas. Lietuvos Bankas pasidarė centriniu banku. Talonas buvo gana stabilus pinigais, talonų kiekis kontroliuojamas. Perėjus į litą, finansinis stabilumas pradėjo taip pat buvo tvirtas. Centrinio banko veikla gerai reišėsi, iš tarptautinių bankų geromis sąly-

gomis buvo gaunamos paskolos. Tačiau naujai LDDP valdžiai tai nepatiko: iš Lietuvos Banko buvo atimtos pagrindinės funkcijos ir priimtas Valiutų valdybos modelis. Infliacija pradėjo kilti, litas užsienio valiutos atžvilgiu tapo perversintas, prekybos balansas negatyvus, nurašytos didelės paskolos, privedusios prie bankų krizės. Prelegento nuomone, dar reikės daug pastangų ir reformų, norint atstatyti gerą bankinę situaciją. Padėtis yra sunki ir tuo atžvilgiu, kad Lietuvoje pensijos amžius prasideda nuo 55 metų. Du darbingi žmonės išlaiko vieną pensininką. Neišrenkami reikalingi mokesčiai, valdžios sukurtos programos duoda daugiau išlaidų negu pajamų.

Teisingumo paieškos Lietuvoje

Advokatas Jonas Kairevičius iš Kauno, jau 30 metų besiverčias advokatura, savo pirmojoje paskaitoje pažvelgė į Lietuvos teismus, supažindindamas su jų santvarka, kompetencijomis, teisėjų skyrimo tvarka. Jis pažymėjo, kad po nepriklausomybės atstatymo Lietuvos teismuose tebedirba dar daug teisėjų, anksčiau sėdėjusių aukštose kėdėse po LTSR herbu ir dabar staiga atsidūrusių toje pačioje kėdėje, bet prie Lietuvos Respublikos vėliavos, už kurios iškėlama gal ir patys anksčiau žmonės baudė. Ar galima šitais žmonėmis pasitikėti, dar iki šiol Lietuvoje neatsakyta. O atsakytą būtinai, nes neatšakius, teisingumas liktų be do rovinų pamatų, — sakė prelegentas ir toliau pabrėžė, kad šiuo metu vis dėlto Lietuvos teismuose dirba daug dorų žmonių.

Antroje savo paskaitoje Jonas Kairevičius nagrinėjo teisinės valstybės pagrindus. Jis pabrėžė, kad svarbiausias pirmumas teisinėje valstybėje turi būti skiriamas pilietui-žmogui, o ne valdžios autoritetui, biurokratams ar partijų vadovybėms. Į savo klausimą, ar Lietuva jau pakeliui į teisinę valstybę, prelegentas atsakė, kad ji tuo keliu jau eina, bet dar ne visada sėkmingai. Įstatymai dažnai prieštarauja vieni kitiems, valdžia savo įsteigtomis apskričių struktūromis trukdo rinktų savivaldybių darbą. Ekonominė bloga padėtis taip pat nepadaeda teisinės valstybės kūrimui. Net ir patys žmonės dažnai neįsisąmoninę, kad jie yra valstybės pagrindas, kad nuo jų priklauso valstybės likimas. Jeigu teisės normos yra jiems valstybės varu primetamos, artė-

René Descartes sukakčiai

(Atkelta iš 1 psl.)

3 Juozas Girnius, „Descartes, René“ *Lietuvių enciklopedija*, (Boston, 1954), IV t., pp. 463-464.

4 Pranas Kuraitis, *Filosofijos raštų rinktinė*, spaudai paruošė Antanas Vaičiulaitis, Chicago: Ateitis, 1990.

5 William A. Luijpen, *Existential Phenomenology*, Philosophical Series 12, Editions E. Nauwelaerts, Louvain, Pittsburgh: Duquesne University Press.

6 Juozas Girnius, op. cit.

7 Bernard Williams, op. cit.

LITERATŪRA

The Philosophical Works of Descartes. Tr. Elizabeth S. Haldane and G.R.T. Ross. 2 vols. Cambridge: Cambridge University Press, 1955.

Kelly, William L. and Andrew Talon. *Readings in the Philosophy of Man*. New York: McGraw-Hill, 1967.

Bruening, William H. (ed.). *Self, Society and the Search for Transcendence: An Introduction to Philosophy*. National Press Books, 1974.

jantys Seimo rinkimai yra gera proga tvirtai pasisakyti už teisinę valstybę.

Spaudos rūpesčiai ir jaunimo idealizmas

Šeštadienio popietės pokalbis lietuviškosios išeivijos periodinės spaudos klausimais bei rūpesčiais praėjo gana gyvai, nors pakviesti kai kurių mūsų laikraščių redaktoriai dėl įvairių priežasčių ir negalėjo atvykti. Pokalbio dalyviai: *Darbininko* redaktorius Julius Keleras, *Draugo* moderatorius kun. Viktoras Rimšelis, spaudos bendradarbis Vacys Rociūnas, pokalbiui vadovavęs Juozas Baužys ir, savaime aišku, kalbėtojai iš auditorijos. Pokalbio temos: mūsų spaudos uždaviniai, kryptys, atvirumas laikui, kontroversijos — jų skelbimas ar vengimas, objektyvi informacija ar skaitytojų ugdančios komentarai. Buvo kalbama apie atskirus laikraščių puslapius, vedamuosius straipsnius, įvairių skyrių puslapius, kautybės pasireiškiančius skaitytojų laiškus, rašančiųjų į spaudą stoką ir kt. Konkrečių išvadų padaryti nebuvo įmanoma, tačiau gal savaime išryškėjo, kad lietuvišką spaudą reikia būtinai išlaikyti gyvą, įdomią ir visais būdais ją remti.

Šeštadienio vakare įvyko simpoziumas išeivijos jaunimo lietuviškos veiklos klausimais. Jam vadovavo dr. Petras Kisieliū.

Aras Norvilas savo pranešime kėlė klausimą, kas užsienio lietuvių jaunimą skatina dalyvauti lietuvių organizacijose, dainos ar šokių ansamblių veikloje. Jo paties atsakymu — tai draugai ir noras įgyti daugiau žinių apie Lietuvą, jai padėti. Tačiau bendravimas su Lietuvos jaunimu ne visada yra lengvas: kartais nerandama bendros kalbos, jautama kitokia galvosena, net ir tos pačios organizacijos, pvz., ateitininkų Lietuvoje ir čia, tarpusavio santykiuose.

Kastytis Šoliūnas pabrėžė didelę tėvų reikšmę lietuviškam jaunimo auklėjimui iki to laiko, kol patys jaunuoliai jau pajunta savo identitetą. Kastyčiui pačiam teko bendrauti su Lietuvos jaunimu „Opus Dei“ stovykloje, kur tenykštis jaunimas dažnai iš užsieniečių laukdavo įvairių atsakymų. Prelegentas su rūpesčiu pasisakė dėl jaunimo lietuviškos ateities ir kėlė reikala ieškoti naujų idėjų.

Liudas Landsbergis prisipažino, kad vaikystėje jam lietuvių nelabai terūpėjo. Jis jau surado tik būdamas 12 metų, mamos atsiųstas į Dainavą, tapo

(Nukelta į 4 psl.)

Lietuviškų studijų savaitėje Dainavoje (kairėje) dr. Zigmas Brinkis ir Juozas Ardys, (dešinėje) paskaitininkas prof. Valdas Samonis ir Vytas Petrulis.

Jono Urbono nuotraukos

„Poezijos pavasaris '96“ Kiršuose šių metų gegužės 30 dieną: (iš kairės) aktorius Petras Venslovas, Saulius Bučas, poetė Judita Valčiūnaitė, poetė Julija Švabaitė, P. Keidošius, Juozas Žygas, Marija Remienė. Kalba Lietuvos rašytojų sąjungos pirmininkas Valentinas Sveticikas.

Kapsų „Poezijos pavasaris '96“ Kiršuose

JUOZAS ŽYGAS

Šioje neeilinėje meno šventėje Lietuvoje dalyvavo ir čikagiečių ketvertukas, jeigu neskaitysime Julijos Švabaitės-Gylienės, kuri jau anksčiau į Vilkiškio apylinkes nuvyko. Šventės rengėjai susisiekė su Vilniaus Dailės muziejaus direktoriumi Romualdu Budriu, kuris parūpino mums „Latviją“ (autobusiukas). Marija Remienė ir aš į Vilnių atvykome gegužės 28 dieną. O gegužės 30 dienos rytą jau vykome į Vilkiškį. Autobusiukas turėjo nuvažiuoti pas dailininkę Magdalena Stankūnienę, kur ir mes susitarėme susitikti. Sutartu laiku, 10 val. ryto, sėdome į mums paskirtą autobusiuką. Kartu su Stankūnienė vyko jos giminaitė Laimutė (vilnietė) ir Vilkiškio kultūros skyriaus vedėjas Artūras Blauzdžiūnas.

Ilgai negaisė pajudėjome Vilkiškio link. Nors mūsų buvo ne daug, bet vietos per daug nebuvo, kadangi Magdalena Stankūnienė dar savo paveikslų prikrovė (Vilkiškyje vyko jos meno paroda). Dabar Vinius yra labai išsiplėtęs. Miesto pakraščiuose pristatyta daug įmonių, kurių pajudę kaminai dunkso tik tam, kad varnos galėtų poilsui nutūpti. Šone paliekame jau viso-

je Europoje spėjusius išgarsėti Gariūnus. Pro juos pravažiavę netrukus pradėjome miškų važiuoti. Kelias geras, tad gana greitai ežerus pamatėme – tai jau Trakai. Bet dar tolimas kelias mums liko.

Ko mes dabar į tuos Kiršus vykome? Atrodytų, kad tai žemės kampelis, kurio daugelis net žemėlapyje surasti negalėtų. Taip, tai galbūt nuošalus kampelis, bet jis jau neišdildomai įrašytas į lietuvių literatūros istoriją. Tai tėviškė Salomėjos Nėries ir Kazio Bradūno! Todėl ir vykstame į ten, kadangi Poezijos pavasario atidarymas turėjo vykti Salomėjos Nėries tėviškėje. Šioje šventėje buvo numatyta pagerbti jų kraštiečių poetę Juliją Švabaitę-Gyliene. Nuvažiavę į Vilkiškį sustojome prie Kultūros rūmų. Kur tuojuo buvome susodinti į automobilius ir važiuojome į meriją, kur jau laukė Vilkiškio meras Jonas Mačys. Merijoje buvo gana daug įvairių merijos ir kultūros darbuotojų: bibliotekos direktorė Asta Velioniškienė, Švietimo skyriaus vedėjas Valentinas Pietiukaitis, muziejaus direktorė Gabrielė Karalienė ir daugiau darbuotojų. Išgėrę puoduką kavos, ilgai negaisė atsisveikinome ir skubėjome į automobilius.

Turėjome vykti į Kiršus, Salo-

mėjos Nėries tėviškę. Mus lydėjo ir globojo Gabrielė Karalienė, kuri kelionėje buvo mūsų geroji fejė. Ji – moteriškė, primenanti stambaus ūkio šeimininkę, lyg „Siuvėjų dienos Silmačiuose“ močią, kuri raktais žvangindama sukosi ir visą ūkį tvarkė. Taip ir jos visur buvo pilna ir ji sukosi lyg vijurkas. Į Kiršus nuvykti mes truputį pasivėlavome, kadangi jau buvo apie 300-400 žmonių susirinkę, jų tarpe daug vaikų, ir Alvito kapela jau grojo. Salomėjos tėviškė graži, buvusi stambaus ūkininko sodyba. Tačiau telikę tik pora mūrinių pastatų ir gyvenamojo namo pamatai. Kapsai, atrodo, yra sveiki ir užsigrūdinę žmonės, beveik visi be paltų ir plikomis galvomis. O mes, čikagiečiai, drėbėjome, kadangi oras buvo gana šaltas ir žvarkas, vėjas plaukus darrė. Debesys slinko ir lietuvi grasė. Tačiau, nepaisant to, šventė turėjo numatyta tvarka vykti.

Ir kol dar žemė nerami, pabūkime visi namie

Šios Kazio Bradūno eilutės buvo šiuometinio Poezijos pavasario motto. „Poezijos pavasario '96“ programos vadovė Rima Simanavičienė pradėjo poezijos posmą: „Sėjėjas sėja žodį, bet mažai tedygsta žodžių, garsesnių už tylą“. Salomėjos Nėries vidurinės mokyklos mokiniai pašoko „Volungėlę“. Jaunimo šokis buvo šiltai priimtas. Programos vadovė pranešė: „Šiandieną pas mus svečiuojasi svečiai iš tolimos Čikagos“ ir pristatė visus dalyvaujančius čikagiečius. O mokinukai visus apdovanojo gėlėmis. Žinoma, poetė Julija Švabaitė-Gyliene buvo išskirtinai pagerbta, o po jos dailininkė Magdalena Birutė Stankūnienė, kurios meno paroda buvo atidaryta Kultūros rūmuose. Priešingai visokioms pasakoms ir kalboms apie tariamą suvalkiečių šykštumą ir uždurumą. Vilkiškio krašto žmonės, kurie vadinasi kapsais, yra labai nuoširdūs ir vaišingi žmonės.

Aktorė Rūta Staliliūnaitė citavo Julijos Švabaitės-Gylienės eilėraštį, skirtą Salomėjai Nėriai:

... O švento diemedžio šaknys
auga prie tavo slenkščio,
ir aš taip norėčiau
prie jo prisiglaudus
išgirst tavo maldą
ir raudą
(kai Viešpats seniai
tau atleido,
nes daug
iškenėjai...)

Programos vadovė Rima Sima-

(Nukelta į 4 psl.)

Julija Švabaitė

...Pasauliu netikiu,
o Pasaka tikiu...
Henrikas Radauskas

AUSTĖJA

1

Niekas manęs neprikėlė
iš palaidotų šimtmečių
mito,
Praamžius sodai
išnyko,
užgriuvo takai
į stebuklą
vietą — — —

Tavo kūdikis geria pasaulį
kaip midų,
liūdnu balseliu
prašo Pasakos,
Aukso sviedinį — Saule

apglėbęs rankutėmis,
tebelaukia jos Anapus — — —

Tu paguldei ji
šalia dūžgiančio avilio,
svetimos žemės pievoj,

prie ošiančio miško,
pasodinusi gelę Šunskų jam
lietuvišką,
o man rožę geltoną
tarp bičių ir peteliškių — — —

2

Kur šviečia Vilniaus žiburiai
kerėtojai,
stebuklų miesto
rūpintojėliai,
kur akmenys dar gieda

šermenine,
kamanė bitė avilio
neieško,

kur svetimam lizde Gegutė
kukuoja bepročių
sindromą,

užnuodyto nektaro negerk,
Austėja,
į mėlyną dangaus
paletę,
Kūrėjo rankomis išausta,

į Saule,
į beržo sulą lėk,
Sparnuotoji,

kur atsigėrus neužmigs
amžinu pasmerktųjų
miegu — — —

3

Šiltoj tavo motinos
rankovėj,
parneštoj iš tolimo
Sibiro,

su duonos trupinėlių
rožančiumi,
Kūčių vakaro
skepetaitėj

atnešu šventą
aukuro žvakę
įžiebtį pirmai
Katedros mišparų ugniai

drauge su vaidilutėmis
ir Dievo
Angelu — — —

4

Išlaisvinta iš ledo,
kryžiuodžių gdynės,
iš akmeninio laiko
sienų,

karčių medumi girdyta
Prokrusto lovoje,

vaško laivu atplauk,
vijoklių tiltu
ateik,
atnešlama mums stebuklingų
geluonių,

kad neuždustų sielos
tarp laurų
ir vėlavų,
išsaugotų naftalinu kvėpiančioj

krautinėj skrynioj — — —

DZŪKIŠKOS

1

Vai norėčiau dar sugrįžti,
dar sugrįžti Dzūkijon,
aplankyti Mikyčių gryčią,
kapą motinos senos...

Vai norėčiau dar prie slenkščio
priglaust galvą, atsiklaupit
ir iš šulinio giminio
atsigert vandens gardaus...

Vai žinau, ten sodo medžiai
ir laukai jau nebe tie,
varnų riksmas virš eglynų,
rudens debesys šalti...

Noriu dar tik pamatyti,
tik paliest delnais tavę
ir tada akis užmerkti
amžinai, o Dzūkija!..

2

Per naktį naktuzėlę
surinksiu ašarėles,
žemėlės pasodinsiu,
radastą išauginsiu...

Razetą ir leliją,
našlaitę, pinaviją,
devyniasarvę, rūtą, —
kad ne taip liūdna būtų...

O savo dzūko daliai —
baltą ievo medelį
ir nuo motulės kapo
žydinčią vyšnios šaką...

Baltą ievo žiedelį,
nešiosiu prie krūtinės,
kad niekad neužmirščiau
savo brangios giminės...

3

Tau lyg maldą, motulės kartoju
ir sapnuos ateinu pas tavę,
ir klaupiu, ir meldžiuos tau po kojų,
o mylioji Dzūkija!..

Vai sprogsta medžiai,
vai žvilga upės,
vai krauju žydi
seselių tulpės...

Tave iDaunoro ežero miglos
po audrų išprausta žolele,
smėlio laikrodžiais kėlė ir migdė,
o mylimoji Dzūkija!..
Vai sprogsta medžiai,
vai žvilga upės,
vai krauju žydi
seselių tulpės...

Nuo piliakalnio ir nuo Prapunto,
ir už tūkstančio mylių, toli,
tų skaudžių atminimų augintine,
o mylimoji Dzūkija!..
Vai sprogsta medžiai,
vai žvilga upės,
vai krauju žydi
seselių tulpės...

MŪSŲ VIENINTELĖS ŽEMĖS

Lange sniego rožių
dar neišmokom nuskinti,
užuoklaidų tamsoj
garsiai plaka širdys —

padėki mepadėkimepadėkime

išlaukti,
iškentėti
Igarkojė,
Vilniujė, Čikagojė,

Melburne,
kad visada būtų,
kad visada plaktų
vienu ritmu
tik vienam

ir tiktai vienam
mūsų mažos, mūsų didelės,
mūsų vienintelės
žemės
pasauliui...

NE TAVO VALIOJ

Dabar galiu paimt tą knygą,
kur puslapiu sužymėti
raudonu rašalu: —
ne tavo valioj gyvenimas,

žmogau,

ne tavo valioj
kainyno daržas,
ne tavo valioj
būsimas tavo vardas

antkapio marmure...

Stogas su dviem kaminais, —
tokio niekas neturi, —
tavo valioj
ištartas žodis,

pasmerkti,
meluoti,
žeminti,

garsiai krcimtant šventą
Komunijos duoną
su pykčiu atverta burna, —
bet tu negali susičiaupti,

kaip tas fabriko dūmas,
paleistas nuodyti
mėlyną dangų...

(Iš poezijos rinktinės Tu niekur
neišėjai [Vilnius: Vaga, 1991]
skyriaus „Kryžiažodžių gadyne“)

Vilkiškio Kultūros rūmuose surengtoje dailininkės Magdalenos Stankūnienės darbų parodoje: (iš kairės) Juozas Žygas, Magdalena Birutė Stankūnienė ir Marija Remienė.

Kapsų „Poezijos pavasaris '96“

(Atkelta iš 3 psl.)

navičiūtė toliau skaitė poetės eiles:

*Kiekvienas turime
savo kelią,
kelio pradžia.
Savo pasakų
šviesų namelį.
Ir mus vilioja
tolių toliai,
aukščių aukščiai,
bet mes ir vėl,
ir vėl sugrįžtame
namolei.*

Sugrįžusią namolei savo žemietę Juliją Švabaite-Gyliene, gimusią Čyčkų kaime, sveikino etnografinis ansamblis iš Čyčkų. (Čyčkų etnografinio ansamblio daina „Aš prisimenu namelį“, skirta išeivijai.) Ansamblio dainininkės, tautiniais rūbais pasipuošusios, daugelis iš jų galbūt Julijos Švabaiteš amžiaus — gal net vaikystės draugės. Buvo galima jausti, kaip jos nuoširdžiai savo žemietei dainavo.

Programos vadovė pakvietė žodį tarti viešnią poetę Juditą Vaičiūnaitę. Po poetės Vaičiūnaitės nuoširdaus, šilto žodžio ir jos eilėraščio posmų, kalbėti buvo pakviestas rajono meras Jonas Mačys. Jis pasveikino visus šio „Poezijos pavasario“ dalyvius, o ypač Juliją Švabaite-Gyliene, kaip 25-osios Vilkaviškio rajono Salomėjos Nėries premijos laureatę — savo žemietę. Laureatė buvo pakviesta skaityti savo kūrybą ir vienas jos eilėraščių skambėjo:

*Savo gyvenimą aš pardaviau
Už kasdieninę duoną,
Už lašą vandenio
Sidabriniam šaukšte,
Už tamsiai mėlyną
Vitražų saulę,
Už nebaigtą džiaugsmo
eilėraštį.*

Programos vadovė skaitė:

*Tiek metų tartum skęstantis
laikau
Vien už gimtinės dūmą,
Už nutrauktą gyvų šaknų,
Išrautų su krauju staiga —
Pakyla Žilvino banga
Ant begalinių laiko vandenų —
Ir aš plaukiu
Gelme tavo akių.*

Šita žemė — išauginusi Lietuvai ir pasauliui Salomėją Nėrį, Juliją Švabaite-Gyliene, Kazi Bradūną. Kazio Bradūno poeziją skaityti pakvietė aktorius Petras Venslova.

Šešupės laikraščio redakcija jau trečiąjį pavasarį renka gražiausio eilėraščio apie Suvalkiją laureatą. Buvo paprašytas UAB TeleSat Press valdytojas Kostas Kynas paskelbti šių metų konkurso laureatą. Kynas perskaitė nuta-

rinimą, kad šių metų laureate yra išrinkta R. Šitkauskienė. Jai buvo įteikta premija, ir ji paskaitė premijuotą eilėraštį apie Suvalkiją.

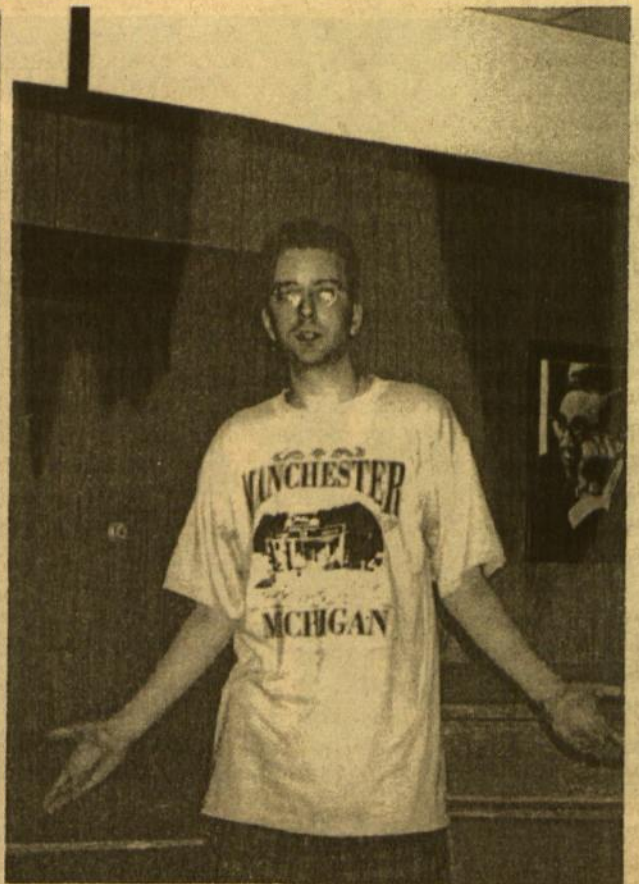
Šioje poezijos šventėje be jau minėtų asmenų dar dalyvavo: Saulius Bučas (Salomėjos Nėries sūnus) su šeima, Valentinas Sveticckas, Lietuvos Rašytojų sąjungos pirmininkas ir literatūros mokslininkė Ramunė Marčiulynaitė. Poezijos šventės pirmoji dalis buvo užbaigta daina „Ten, kur žaidžia Nemunėlis“, kurią dainavo Čyčkų etnografinis ansamblis.

Dalyviams iš Salomėjos Nėries gimtinės besiskirstant, vėl sėdome į automobilius ir, dideliame nusiteimui, važiuojame prie Vištyčio ežero. Sustojame Vištyčio ežero pakrantėje esančiame dideliame kurorte „Dobilėlis“. Maniau, kad nuo grupės atsiskirsiu, bet beveik dar nespėjus išlipsti, pradėjo vienas po kito automobiliai atvykti. Suvažiavo gana didelis būrys svečių. Rengėjai, Vilkaviškio rajono kultūros darbuotojai, svečiai iš Vilniaus ir Čiltagos. Gana tolimą kelią važiuojame vakarienei, kurią savo lėšomis surengė šios poilsia vietės savininkas Viktoras Jašinskas. Pirmą sykį teko valgyti Vištyčio ežero syką (lašišų šeimos žuvis). Buvo apsieita be ilgų kalbų, kadangi reikėjo vėl skubėti. Padirgoje ir atsiveikine su vaishingu šeimnininku, vėl sėdome į automobilius. Pasirodė, kad turėjome vykti į Didžiųjų Selvių kaimą. Apjlinkės gana gražios — kalvotos, tad per langus besidairant, netrukus atsiradome Antano Vaičiūlaičio sodyboje.

Vaičiūlaičio tėviškėje tebegyvena jo sesuo Elena ir kitos sesers sūnus. Artėjant jo gimimo 90-mečiui, buvo nutarta jo tėviškėje pastatyti jam stogastulpį. Tad to stogastulpio pastatymo iškilimams mes ir važiuojame. Deja, pasirodė, kad meistras vėlavosi ir vietoje stogastulpio tapo tik duobė! Bet niekas dėl to rankų nenuleido. Troboje, viename karabaryje, buvo Vaičiūlaičio rąstų ir nuotraukų parodėlė. (O didžiūma dalyvių buvo apie vieną ažuolą susispietę, kuris rašytojo gyvenime svarbų vaidmenį turėjo. Savo laiškuose vis apie ažuolą teiraudavosi. Jo tą mintį pratęsė Rašytojų sąjungos pirmininkas Valentinas Sveticckas ir aktorius Petras Venslovas. Šu savo prisiminimais įsijungė Julija Švabaite-Gyliene ir rašytojo duklė Danutė. Mergaitės ažuolo lapų vainiku apjuosė šimtameitį ažuolą, kuris saugo Antano Vaičiūlaičio tėviškę. Prie jo daugelis fotografavosi. Po poros dainų susirinkusieji pradėjo skirstytis. Pusulandžiai mus nu-

LFB Lietuviškų studijų savaitės programoje kalba: (iš kairės) Aras Norvilas, Kastytis Šoliūnas, Liudas Landsbergis.

Kazio Ambrozaičio nuotraukos

Lietuviškų studijų savaitė Dainavoje

(Atkelta iš 2 psl.)

ateitininku ir pats nusprendė vykti mokytis į Vasario 16 gimnaziją Vokietijoje. Tad didžiausius kreditus dėl savo lietuviškumo Liudas skiria savo motinai, Dainavai ir dr. Vyganto Dainavoje ruoštiems žiemos kursams. Dėl bendravimo su Lietuvos jaunimu jis taip pat galvojo, kad dėl skirtingų kultūrų, kuriose tapome išauklėti, tas bendravimas tikrai nėra lengvas.

Pabaigoje visi trys pranešėjai atsakinėjo į gausius klausimus, dėkojo savaitės rengėjams už

duotą jiems progą pasisakyti ir prašė jokių būdų nenutraukti tolimųjų savaitių Dainavoje rengimo.

Žvilgsniai į praeitį

Penktadienio popietė buvo skirta 55-erių metų sukakčiai nuo 1941 metų Tautos sukilimo paminėti. Įvadą padarė dr. Petras Kisieličius, pakviestas dr. Adolfą Damušį ir Vidą Kairevičienę uždegti žvakę, kaip šviesos Lietuvai simboli. Apie pasirošimą sukilimui, jo organizavimą bei eiga, atskirus sukilimo fragmentus

kalbėjo trys sukilimo dalyviai: dr. Adolfas Damušis, dr. Kazys Ambrozaitis ir inž. Pilypas Narutis. Minėjimas buvo baigtas Tautos Himnu.

Surištas su Lietuvos kova dėl laisvės buvo prisiminimas Lietuvos partizanų, veikusių Suvalkų trikampyje, apie jų veiklą išsamiai pasakojo prof. Valdas Samonis, neseniai grįžęs iš Lietuvos ir parsivežęs naujos informacijos, rastos Vilniaus ir Varšuvos KGB archyvuose. Pagal ją Lietuvos partizanų kelias į Vakarus per Suvalkų kraštą buvęs labai gerai organizuotas.

Buvo parodyta net KGB paruošta partizanų tarpusavio ryšių schema. Po paskaitos prof. Samonis parodė vaizdajuostę iš 1996 metų birželio pradžioje Punske įvykusio partizanams pastatyto paminklo šventinimo iškilnių. Vaizdajuostėje dainuojant Lietuvos folkloriniam ansamblui dainą „Ažuolai žaliuos“, prie jos prisidėjo ir vakaronės dalyviai.

Kadangi ši savaitė buvo 40-oji, vienos vakaronės metu buvo prisimintos pačios pirmosios savaitės Kennebunkport, Maine, ir Dainavoje, jų programos, dalyviai. Pasižiūrėta į senas nuotraukas, kuriose tada visi taip jaunai atrodė. Tylos minute buvo prisiminti ir jau amžinybės iškelia- vę idėjos bičiuliai, bičiulės.

Et cetera

Neseniai Lietuvoje turėjo progą bendrai kalbėtis ir tartis jungtinė komisija, sudaryta iš JAV LB ir Lietuvos Seimo frakcijų atstovų. Du šios komisijos nariai, modeliuojant dr. Zigmui Brinkui, dabar pasidalino patirtais išpučiais:

Liūda Rugienienė pasidžiaugė, kad komisijos pasitarimuose vyravo darbinga nuotaika. Buvo kalbama dėl bendradarbiavimo kultūros ir švietimo baruose, bandoma derinti programas, pasiskaityta pozityviai už tikybės dėstymą Lietuvoje. Kalbėtasi taip pat ir NATO, Karaliaučiaus srities bei apskritai Lietuvos saugumo reikalais.

Juozas Ardys pažymėjo, jog komisijos pokalbiuose buvo pabrėžtas lietuvių tautos integrumas, neribojamas jokių geografinių sienų. Dar prieš ateinančią

„Poezijos pavasario '96“ metu Čyčkųose, Salomėjos Nėries tėviškėje, Čyčkų etnografinis ansamblis sveikino savo žemietę poetę Juliją Švabaite-Gyliene.

Būrelis LFB Lietuviškų studijų savaitės Dainavoje dalyvių.

Vytauto Maželio nuotrauka